

PREGUNTES

L'ESCLAT AL NADAL DE 2001

- 1) Qui va sortir al carrer per protestar? Per què?
- 2) Quines conseqüències immediates va tenir la protesta?

ELS ANYS 80 ELS PRECEDENTS DE LA CRISI

- 3) Quines mesures econòmiques es van prendre per tallar la crisi d'aquells anys?
- 4) Qui es va beneficiar de les polítiques de liberalització de l'FMI?

FINALS DELS ANYS 90 UNA CRISI INEVITABLE

- 5) Com va afectar la paritat del peso i el dòlar a les exportacions argentines?
- 6) Quines van ser les darreres mesures monetàries que va prendre el Govern abans de l'esclat social?

LES ALTRES CONSEQÜÈNCIES LA CRISI ECONÒMICA

- 7) Llegeix amb atenció les respostes de Galeano a l'entrevista. Després comenta amb les teves paraules quin crèdit polític els queda als polítics argentins per sortir d'aquesta crisi.

Intermón
Oxfam

crisi a

L'Argentina

annex 11 annex

L'esclat social a l'Argentina: el país s'ensorra en la crisi

L'esclat al Nadal de 2001

Durant la nit del 19 al 20 de desembre de 2001 va esclatar a tota l'Argentina una revolta popular. La gent va sortir al carrer amb cassoles i tot allò que podia fer soroll, fent fogueres, saquejant supermercats i altres establiments... expressant una

desesperació total davant la situació social i econòmica que vivia el país. Un esclat violent que va provocar greus disturbis, durament reprimits per la policia i que van deixar com a resultat un nombre important de morts i ferits.

En la desesperació que va esperar l'esclat social coincidia per prime-

ra vegada gent de classe mitjana amb els més desfavorits. De fet, durant l'any 2001 més de 3 milions d'argentins de classe mitjana s'havien convertit en pobres, en total més de 14 milions de persones vivien sota el nivell de pobresa (un 44% de la població argentina). L'atur arribava a un 18,5% de la població activa, la xifra més alta de la història. Una

© Cordon Press

situació insostenible que va fer aparèixer la fam en un país amb una riquesa agrícola i ramadera enorme (*aleshores el cistell bàsic d'aliments equivalia a 75 euros per mes*).

Les protestes populars van tenir un resultat gairebé immediat, el president De la Rúa va haver de fugir, i el ministre d'Economia, Cavallo, va haver de refugiar-se a casa protegit per la policia.

En poc més de quinze dies es van succeir cinc presidents (dos d'ells interins) sense eleccions. Els polítics no semblava que tinguessin cap resposta per aturar les protestes. Des d'aleshores governa el president Duhalde sense que la situació hagi millorat gens i sense que les protestes hagin acabat.

Els anys 80, els precedents de la crisi

La situació econòmica de l'Argentina no sempre ha estat aquesta. El 1930, el país era una potència mundial, amb un ingrés *per capita* semblant al de França. Però als anys quaranta l'economia va començar a ensorrar-se, afeblida per la corrupció, els règims militars i els conflictes interns. A la dècada del 1980 l'Argentina estava a punt de patir una crisi social i econòmica total, amb una inflació propera al 200% mensual i un deute extern en augment. Situació agreujada pel passat recent de dictadures militars i el conflicte bèl·lic de les illes Malvines. En aquell moment, el president Carlos Menem (encara en actiu i amb noves pretensions de governar) va decidir adoptar i aplicar les polítiques neoliberals del Fons Monetari Internacional (a canvi de préstecs per mantenir l'economia): liberalització total del comerç i privatització de les empreses públi-

ques per fomentar la inversió estrangera.

El 1991 es va aplicar la convertibilitat del *peso* (moneda nacional) al dòlar —és a dir, un peso valia el mateix que un dòlar—, per fomentar la confiança en els inversors estrangers. Aquella va ser la recepta màgica del superministre Cavallo, que era aclamat com un heroi. A mitjan anys noranta la inflació havia estat gairebé eliminada, però l'endeutament públic havia crescut encara més per poder fer real aquesta equiparació del *peso* al dòlar. Els executius financers mundials citaven l'Argentina com un bon exemple a seguir i com a mirall de les meravelles de la política de lliure mercat. Cap dels organismes financers internacionals parlava aleshores dels perills que assetjaven l'economia argentina, força endeutada i amb una convertibilitat que aviat es veuria que era contraproductent.

Finals dels anys 90, una crisi inevitable

A partir del 1995 la pujada del dòlar al mercat internacional va provocar un augment del preu en els productes argentins d'exportació. Com que el *peso* valia el mateix que el dòlar, els productes argentins (carn, cereals, articles de pell...) es veien afectats cada vegada que pujava el dòlar, de fet costaven gairebé el mateix que als Estats Units. Aquests mateixos productes es podien comprar al Brasil molt més barats, o sigui que les exportacions argentines van començar a disminuir de forma perillosa i moltes empreses nacionals van fer fallida perquè no podien competir en l'àmbit internacional. El país es quedava sense recursos i ingressava cada vegada menys divises, necessàries per pagar el deute extern. A aquesta situació cal afegir que la privatització feta durant els anys ante-

riors havia deixat l'Estat sense recursos propis que ara es trobaven en mans privades d'empreses estrangeres (sobretot nord-americanes i espanyoles).

Durant l'any 2001 la crisi empitjorava per moments i l'única solució que se li va ocórrer al Govern va ser demanar més préstecs internacionals per alleujar la situació. Les condicions d'aquests préstecs incloïen eliminar el dèficit públic, per tant es van retallar encara més les despeses socials, amb la qual cosa va augmentar el patiment de la població. Paral·lelament, va tenir lloc el fenomen de la fuga de capitals, els inversors estrangers i també els argentins van treure els diners fora del país, que ja no era considerat segur per a les inversions. Amb tot això, a finals de desembre la gent va començar a tenir por que es devalués el *peso*, es perdés la paritat amb el dòlar, i va voler canviar els diners en dòlars; però ni els bancs ni el Govern tenien prou reserves de divises. En aquell moment es va limitar la quantitat que cada persona podia retirar dels comptes bancaris: el famós *corralito* (cap argentí podia treure més de 650 dòlars per mes). Va ser la gota que va fer vessar el got de la gent que va sortir al carrer a protestar amb ràbia.

Les altres conseqüències, la crisi econòmica

Fragment d'una entrevista a l'escriptor uruguaià Eduardo Galeano, publicada pel diari mexicà La Jornada (gener 2001)

L'Argentina va fer tot el que li va manar l'FMI i està ensorrada.

—Quina és la lliçó per a Mèxic?

—No és només una lliçó per a Mèxic, sinó per al món, però en general jo diria que no s'ho empassin el conte: cal anar amb una mica més de compte; els discursos del poder no expressen, oculten, disfressen. La lliçó és que cal deixar de comprar aquest discurs que condueix a l'extermini, no tan sols de les economies nacionals, sinó que a més té conseqüències horribles i no tan sols econòmiques. Un discurs que no es tradueix només en un empobriment massiu i en una concentració ofensiva de la riquesa, sinó també en la bufetada, l'insult quotidià, que és l'ostentació del poder d'uns poquets enmig de l'afllicció de tants...

—Quines són les conseqüències no econòmiques?

—Primer, el desprestigi de la democràcia. Ara se la identifica amb la corrupció, amb la ineficiència, amb la injustícia, que és el pitjor que podia passar-li a la democràcia. Al cap i a la fi, democràcia significa "poder del poble" i fins a quins extrems ha estat humiliada aquesta paraula, que al final s'ha convertit en antònim de justícia. Molta, moltíssima gent cada vegada més ho sent així, sobretot entre els joves: la democràcia és una cova de lladres que no serveix per res i que només perjudica els pobres...